KANSALLINEN KOULUTUKSEN ARVIOINTIKESKUS
NATIONELLA CENTRET FÖR UTBILDNINGSUTVÄRDERING
FINNISH EDUCATION EVALUATION CENTRE

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULUN AUDITOINTI

Tekijät **Turo Kilpeläinen, Hannele Keränen, Leena Pöntynen, Paavo Sormunen, Karl Holm & Laura Partanen. Tampereen ammattikorkeakoulun itsearviointi (toim.) Teemu Jokinen, Piia Tienhaara & Anu Vainonen.**
Auditointivuosi **2022**, Karvin julkaisu **5:2022**
Kieli **Suomi**
ISBN **978-952-206-724-1 pdf**

2.2 Vaikuttava tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä taiteellinen toiminta

- Korkeakoulun itsearviointi

TKI-toiminnan ja taiteellisen toiminnan vaikuttavuutta edistetään

TAMKin TKI-toiminnan perusta on strategian mukaisesti työelämän ja yhteiskunnan tarve. Tunnistettuja osaamis- ja kehittämistarpeita työstetään soveltavan tutkimuksen ja kehittämisen kautta uudeksi osaamiseksi, liiketoiminnaksi, ratkaisuiksi tai muulla tavalla hyödynnettäviksi pääosin ulkoisella rahoituksella ja yhteistyöllä kohderyhmien sekä kumppaneiden kanssa.

Hankkeistettu TKI-toiminta ja sen laadunhallinnan menettelyt tuottavat mm. palautteiden kautta tietoa toiminnan onnistumisesta. Hankevalmistelussa käytössä olevan Oiva-järjestelmän hankeideaprosessin avulla jo suunnittelussa huomioidaan työelämän tarvelähtöisyys, viestintä, kansainvälinen ulottuvuus, tulosten hyödyntäminen ja laaja-alaisuus sekä kytkentä strategiaan. Näitä myös seurataan hankkeiden toteutusten aikana.

Työelämälähtöisyyteen ja työelämän osaamis- ja kehittämistarpeisiin vastataan monialaisen TKI-toiminnan keinoin strategian kolmen painopistealueen kautta:

- Oppiminen työelämässä ja kansainvälisissä verkostoissa
- Uusien teknologioiden hyödyntäminen
- Ekologiset innovaatiot ja sosiokulttuuriset haasteet

Tämän tueksi on kehitetty ja kehitetään vaikuttavuuden viitekehystä, jonka pohjaksi on kartoitettu nykyisiä indikaattoreita, mittareita ja seurantamenetelmiä. Rinnalla on tarkasteltu vaikuttavuuden mittaamista TKI-hankkeissa. Erityisesti julkaisujen rekisteröinti ja julkaisufoorumien valinta vaikuttavuuden näkökulmasta on tunnistettu keskeiseksi kehittämiskohteeksi, jota on lähdetty viemään eteenpäin.

TKI-toiminnan välittömiä vaikutuksia seurataan projektien tuotosten, esim. julkaisujen ja seminaarien näkyvyyden, sekä työllistymisen ja yritystoiminnan indikaattoreiden avulla. Seurantaa, menetelmiä ja mittareita kehitetään mm. TKI-pilottihankkeista tehtyjen havaintojen pohjalta. Esim. hankesuunnittelussa vaikuttavuusajatteluun ohjaavia kysymyksiä on sisällytetty Oiva-järjestelmään. Viestinnän keinoin on nostettu esiin vaikuttavuutta esim. koulutuksiin viedyn uuden osaamisen ja yrityksiin syntyvien vaikutusten kautta.

Taiteellisen toiminnan vaikuttavuutta edistetään yhteistyöllä luovan alan toimijoiden kanssa; esim. toteutetaan vuotuisia taiteellisia tapahtumia ja tuodaan toimintaa suuren yleisön helposti saavutettavaksi. Musiikin opettajien oma taiteellinen toiminta näkyy sekä julkaisuina että TAMKin taiteen alan tunnettuuden lisääjänä. Myös opiskelijoiden taiteellinen toiminta näkyy laajasti osana opintoja ja lisäämässä TAMKin tapahtumien elämyksellisyyttä. Taiteellisen toiminnan vaikuttavuus oli myös yksi Hanzen kanssa toteutetun vertaisoppimisen teemoista.

Avoin tiede ja hyvä tieteellinen käytäntö

TAMK sitoutuu Tampereen korkeakouluyhteisön yhteisessä strategiassa edistämään toimintakulttuurin sekä tieteen ja tutkimuksen avoimuutta. TAMK on allekirjoittanut Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistuksen (2020–2025), joka kohdistuu tiedeyhteisön ja opetuksen avoimuuden edistämiseen. OKM:n vuonna 2020 toteutetussa avoimuuden toimintakulttuurin kypsyystason arvioinnissa TAMK sijoittui tasolle 5.

TAMK on sitoutunut hyvän tieteellisen käytännön (HTK) edistämiseen ja soveltaa ohjeistusta kaikessa opetuksessa ja TKI-toiminnassa. Tampereen korkeakouluyhteisössä on laadittu ohjeet ja prosessit hyvän tieteellisen käytännön soveltamisesta. TAMK on sitoutunut Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeeseen (2019) “Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja eettinen ennakkoarviointi Suomessa”. Henkilöstöä ja opiskelijoita koulutetaan hyvän tieteellisen käytännön soveltamisesta.

Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen ja vaikuttavuuden seuranta ja kehittäminen

Yleisesti yhteiskunnallista vuorovaikutusta ja vaikuttavuutta seurataan esimerkiksi viestinnän näkyvyyden ja sen kehittämisen avulla. Lisäksi sidosryhmäpalautteiden kautta saadaan monipuolista tietoa toiminnan vaikuttavuudesta. Vaikuttavuuden tarinoita kootaan varsinaisen

toiminnan jälkeen syntyneistä vaikuttavuuden esimerkeistä.

Hanketasolla vaikuttavuuden seurantaan on kaikkia TKI-projekteja koskeva yhtenäinen menettely ja projektitietojärjestelmään dokumentoitavat väli- ja loppuarvioinnit. Ne syntyvät vuosittaisten TKI-asiantuntijan ja projektipäälliköiden arviointikeskustelujen tuloksena. Lisäksi projekteissa tehdään rahoittajan edellyttämä arviointi projektin aikana ja päätyttyä. Rahoittaja voi projektipäätöksessä edellyttää myös arvioinnin teettämistä ulkopuolisella asiantuntijataholla.

Määräajoin järjestetään kaikille projektipäälliköille projektien seurantatilaisuuksia, joissa käydään läpi projektien haasteita ja tilannetietoa etenemisestä TAMKin strategiaa ja vaikuttavuutta painottavan hankekriteeristön suhteen. Loppuarvioinnissa paneudutaan projektin onnistumiseen ja vaikuttavuuteen. Arvioinnissa käsitellään talouden, tulosten ja henkilöresurssien toteutumisen lisäksi vaikuttavuuden edistämiseksi jo ideavaiheessa tarkastelun kohteeksi otetut vaikutukset.

Aktiivinen viestintä vaikuttavuuden vahvistajana

Tutkimuksesta, taiteellisesta toiminnasta ja innovaatioista viestitään suunnitelmallisesti, monikanavaisesti, monipuolisesti ja linjausten mukaisesti. Sisältöjä ja kanavia räätälöidään kohderyhmien mukaan. Henkilöstöä ohjataan ja kannustetaan julkaisemaan aktiivisesti eri alojen tieteellisissä ja ammatillisissa julkaisuissa sekä TAMKjournal-verkkolehdessä, avoimia julkaisufoorumeita painottaen. Vaikuttavuutta on tuotu esille myös esimerkiksi Vaikuttavuutta TAMKista! -blogisarjan avulla. Viestintäkanavina ovat esim. TAMKin ja hankkeiden blogit, Tampereen korkeakouluyhteisön yhteiset viestintävälineet ja verkkosivut ja TAMKin julkaisusarjat. Opinnäytetyöt julkaistaan Theseus-portaalissa.

TKI-toiminnassa järjestetään tilaisuuksia, seminaareja ja konferensseja, joissa tuotoksia ja tuloksia esitellään muille alan asiantuntijoille, sidosryhmille ja suurelle yleisölle. Käytössä ovat myös sosiaalisen median kanavat, joiden kautta tavoitetaan kymmeniä tuhansia seuraajia. Eri viestintäkanavissa julkaistuista sisällöistä tehdään nostoja sosiaaliseen mediaan, ja houkutellaan kohderyhmiä vuoropuheluun. TKI-toiminnan viestintää on hankkeista viestimisen ohella suunnattu tulosten näkyväksi tekemiseen. Tarinallistaminen on havaittu hyväksi tavaksi saavuttaa laajaa yleisöä, ja siihen panostetaan jatkossa lisää. Vaikuttavuuden tarinoita tuodaan viestintäkanaviin yhdessä sidosryhmien kanssa.

Vahvuudet	**Kehittämiskohteet**
TKI-viestinnän systematisointi ja ammattimaistaminen sekä vaikuttavuuden nostaminen viestinnässä keskiöön	Avoimen tieteen ja tutkimuksen sekä hyvän tieteellisen käytännön menettelyjen konkretisoiminen toimintaohjeiksi
TKI-toiminnan tulosten hyödyntäminen koulutuksessa	Julkaisutoiminnan vahvistaminen erityisesti vaikuttavuuden näkökulmasta

2.2 Vaikuttava tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä taiteellinen toiminta

- Auditointiryhmän arvio

TKI-toiminta painottuu osaksi työelämäkorkeakoulu -tavoitetta

TAMKin toimintaa suunnataan kolmeen ilmiöpohjaiseen painopistealueeseen ja Tampereen korkeakouluyhteisön tutkimusstrategian mukaisiin tavoitteisiin osana vuosisuunnittelua. TKI-toiminnassa painotetaan soveltavaa tutkimusta, kehittämistä ja työelämässä hyödynnettäviä innovaatioita. Painopistealueiksi on valittu työelämässä ja kansainvälisissä verkostoissa oppiminen, uusien teknologioiden hyödyntäminen sekä ekologiset innovaatiot ja sosiokulttuuriset haasteet. Vuosisuunnittelu-wiki, Oiva-järjestelmän hankeideaprosessi, hankkeiden toteutuksen tuki Reportronic-järjestelmässä ja Valvomo-portaaliin kerättävät tiedot tukevat TKI-toiminnan vaikuttavuuden seurantaa ja kehittämistä.

Vuosisuunnittelu-wikissä painopistealueiden mukaisen profiilin rakentaminen on integroitu osaksi työelämäkorkeakoulu-tavoitetta. Auditointiaineiston perusteella TAMKin TKI-toiminnan profiilia ja vahvuusalueita on haasteellista hahmottaa. Myös painopistealueiden tutkimusryhmien toiminnan integroituminen tähän kokonaisuuteen jää epäselväksi. Auditointiryhmä kannustaa TAMKia kehittämään vuosisuunnitteluprosessia siten, että se tukee kokonaiskuvan hahmottamista TAMKin TKI-toiminnan profiilista ja suuntaamisesta painopistealueiden mukaisesti. Samalla TKI-toiminnan roolia ja suhdetta Tampereen yliopiston tutkimukseen kannattaa kirkastaa. Tätä voisi vahvistaa ottamalla TKI-toiminta näkyvämmin mukaan Tampereen korkeakouluyhteisön strategiseen kehikkoon osaksi tutkimusstrategiaa tai omaksi strategiakseen. Tällä voisi olla myönteinen vaikutus korkeakoulujen yhteistyön tiivistymiseen.

TKI-toiminnan vaikuttavuus – ketterät kokeilut

TAMKin TKI-toiminnan painopistealueet ovat laajoja ja ilmiöpohjaisia kokonaisuuksia. Parhaimmillaan ne antavat tilaa monialaiselle yhteistyölle sekä kannustavat uusiin ja ketteriin kokeiluihin. Haastatteluissa tuotiin esille, että TAMK haluaa kohdistaa TKI-toimintaansa

painopistealueiden mukaisesti isompiin kokonaisuuksiin, jotta saadaan tietoa TKI-toiminnan vaikuttavuudesta nykyistä paremmin. Haastatteluissa mainittiin myös, että kestävä kehitys on tärkeä vaikuttavuuden osa-alue. Tämä näkyy muun muassa OIVA-hankeideaprosessissa, jonka avulla uusia hankeavauksia arvioidaan. Osa tätä arviointia on hankeideoiden yhteys YK:n kestävän kehityksen periaatteisiin, minkä auditointiryhmä nostaa esille hyvänä käytäntönä. Auditointiryhmän huolena kuitenkin on, että laajat painopistealueet yhdistettynä strategian työelämäkorkeakoulu-tavoitteeseen saattavat johtaa ”miten TAMK on alueellisesti vielä enemmän kaikkea” -toimintaan kansallista huippua edustavan ja kansainvälisesti erottuvan TKI-profiilin ja vahvuusalueiden rakentamisen kustannuksella. Toisin sanoen haasteena on maakunnallisen korkeakoulun painottuminen suhteessa laaja-alaisempaan ja kansainväliseen korkeakouluyhteistyöhön.

TAMKin TKI- ja taiteelliseen toimintaan sekä innovaatioihin liittyvä viestintä on monikanavaista ja monipuolista. TAMK on systematisoinut viestintäänsä ja nostanut vaikuttavuuden viestinnän keskiöön. Auditointiryhmä suosittelee, että TAMK viestisi selkeämmin TKI-toiminnan painopistealueisiin liittyvistä uusista avauksista yhteistyössä sidosryhmiensä ja verkostojensa kanssa. Tällä hetkellä TKI-toiminnan painopistealueista on lyhyet kuvaukset vain TAMKin suomenkielisillä verkkosivuilla.

TAMKissa on osana auditoinnin vertaisoppimiskokonaisuutta nostettu kehittämiskohteeksi tarinallistaminen, jota auditointiryhmä pitää hyvänä käytäntönä. Tarinallistaminen saavuttaa laajasti erilaisia sidosryhmiä, ja auditointiryhmä kannustaa TAMKia omistautumaan tähän myös jatkossa. Auditointiaineistossa ja -haastatteluissa nostettiin esille hyvinä esimerkkeinä muun muassa HerääPahvi! -hankkeessa tehty kehittämistyö ja siitä viestiminen sekä genomidatatutkimuksen avulla tehdyt uudet avaukset, jotka konkretisoivat strategian mukaisen TKI-toiminnan tuloksia ja niiden vaikuttavuutta erinomaisesti.

Avointa tiedettä edistetään aktiivisesti

TAMK on sitoutunut edistämään toimintakulttuurin avoimuutta sekä tieteen ja tutkimuksen avoimuutta. Auditointiryhmä sai näyttöä siitä, että ohjeita ja toimintamalleja avoimen tieteen edistämiseksi ja hyvän tieteellisen käytännön toteutumiseksi löytyy sekä intran käsikirjoista että korkeakouluyhteisön Vastuullinen tiede -sivustolta. Avoimen julkaisemisen periaatteet on määritelty Tampereen korkeakouluyhteisön avoimen tieteen linjauksessa ja TAMKin avoimen tieteen toimenpideohjelmassa. Linjauksen ja toimenpideohjelman mukaisesti TAMKissa tuotetut julkaisut, opinnäytetyöt, tutkimusaineistot ja käytetyt tutkimusmenetelmät ovat lähtökohtaisesti yhteiskäyttöisiä ja avoimia.

Hyvän tieteellisen käytännön www-sivustolle on koottu kattavasti tutkimusetiikkaan liittyvä ohjeistus ja sivustolla on kuvattu menettelytavat, joilla esimerkiksi hyvän tieteellisen käytännön loukkauksia koskevat epäilyt käsitellään. Kattavan ohjeistuksen lisäksi sekä henkilöstölle että

opiskelijoille tarjotaan koulutusta, ohjausta ja neuvontaa avoimeen julkaisemiin liittyvissä asioissa. Tukea ja neuvontaa tarjotaan myös julkaisusuunnitelmien laatimiseen osana TKI-projektien valmistelua. Auditointiryhmä kannustaa TAMKia viestimään avoimesta tieteestä ja tutkimuksesta omille sidosryhmilleen myös omilla verkkosivuillaan.

Tutkimusryhmien rooli ja merkitys korostui. Auditointihaastatteluissa kävi kuitenkin ilmi, että eri toimijoilla oli erilaisia käsityksiä tutkimusryhmien määrästä ja siitä, mihin ne kiinnittyvät. Auditointiryhmä suosittelee tutkimusryhmän käsitteen selkiyttämistä ja sisäisen viestinnän tehostamista erityisesti monialaisten tutkimusryhmien roolista ja tehtävistä osana TKI-toiminnan johtamista.